

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทจริงและบทบาทที่กำหนดของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขต่อการพัฒนางานส่งเสริมสุขภาพในศูนย์สุขภาพชุมชน ซึ่งเป็นผลของแนวคิดใหม่ เครื่องมือเครื่องใช้ในการเก็บข้อมูลใช้แบบสอบถาม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 158 คน เป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติในศูนย์สุขภาพชุมชน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงสถิติ ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

ด้านบทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขต่อการพัฒนางานส่งเสริมสุขภาพในศูนย์สุขภาพชุมชน เกินกว่าครึ่งมีบทบาทในระดับปานกลาง รองลงมาคือ มีบทบาทสูง ในภาพรวมบทบาทของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในการทำงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยที่ระดับ 1.99

ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน พบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเกินกว่าครึ่ง มีปัจจัยที่เอื้อในการทำงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานในการศึกษาตัวแปรที่ได้ผลเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ มีดังนี้คือ ตำแหน่งงาน ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน ระยะทางจากศูนย์สุขภาพชุมชนถึงโรงพยาบาล การได้รับการฝึกอบรมด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม และความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตัวแปรที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้มีดังนี้ คือ เพศ อายุ การศึกษา อายุราชการ จำนวนผู้มารับบริการ ค่าตอบแทน ประสพการณ์ เครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องใช้ ไม่มีผลต่อบทบาทในการทำงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม

ปัญหา อุปสรรคในการส่งเสริมสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จากการศึกษาครั้งนี้ คือ การขาดการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนกับโรงพยาบาลที่เป็นเครือข่าย โครงสร้างยังไม่ชัดเจน ส่วนมากจะเน้นด้านการรักษาพยาบาลมากกว่าการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม อัตรากำลังในศูนย์สุขภาพชุมชนยังไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมทุกแห่ง มีการดำเนินงานในรูปแบบตั้งรับมากกว่าเชิงรุก ควรให้มีการอบรมความรู้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และประชาชนตามพระราชบัญญัติด้านสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา หน่วยราชการต้นสังกัดที่รับผิดชอบศูนย์สุขภาพชุมชน ควรเร่งรัดกระจายบุคลากรทางด้านสาธารณสุขทุกตำแหน่งงานให้เต็มทุกพื้นที่ ศูนย์สุขภาพชุมชนควรมีจำนวนและคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ควรจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนให้มีความรู้และทักษะ ความสามารถในการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมของประชาชน อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในศูนย์สุขภาพชุมชนเป็นระยะๆ เพื่อให้ผลการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

The research aimed to find out the actual role and the expected role of the public health officers in health promotion development in the community public health center. A questionnaire was used to collect the data from 158 public health officers working at the community public health centers. The data were statistically analyzed and the results were briefly stated as follows :

More than half of the public health officers played a moderate role and some played a "high" role. The overall actual role of the public health officer was found to be moderate ($X = 1.99$).

It was also found that more than half of the public health officers had factors that facilitated their work in promoting health and environmental sanitation at a high level.

When the hypothesis were tested, the factors found significantly affect their role were work position, number of working years in the position, workplace, distance from the community public health center to the nearest hospital, training on promoting health and environmental sanitation, and relationship with and cooperation from the people.

On the contrary, the factors that had no relationship with their role were sex, age, education, number of working years, number of service uses, salary, experience, and tools and equipment.

One work problem of the public health officers in promoting health and environmental sanitation was the lack of coordination between the public health officers in the community public health centers and the hospital in the network. Another problem was the unclearly defined structure. That is, emphasis seemed to be on medical treatment rather than on promoting health and environmental sanitation. Another problem was the inadequate manpower in the centers. The operation tended to be reactive rather than proactive. Lastly, the public health officers still needed regular training on their work as stipulated in the Act of Public Health and Environment.

It was therefore recommended that the organization overseeing the community public health centers should supply enough personnel to all the centers. These centers should reach the set standard. Also, the number of community public health centers should be appropriate. The public health officers should be regularly trained to upgrade their knowledge and skills in promoting health and environmental sanitation of the people. Follow-up and evaluation of the performance of the centers should be made at intervals in order to achieve the established goal.